סוף זמן קר"ש

עש"ק שמות

9:01

עש"ק וארא 9:03

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ו.)

ממעיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקהל יטב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת שמות
מס' פסחים ה: עד י:

פרשת וארא
מס' פסחים יא. עד יג.

בודקין את החמץ, משביתין את היצר הרע על ידי עסק התורה, לאור הנר דוקא, היינו באשמורת הבוקר השכם בעוד ליל כשצריכים עוד להשתמש באור הנר.
הגדה ברך משה עמוד יט

שנה י"ג גליון י"ד (תקל"ו)

שמות

י"ז טבת תשע"א

קדמא ואזלא

וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו'. הנה הנגינות של התיבות וימררו את חייהם, הם קדמא ואזלא. ונראה דבא לרמז מה שאמרו חז"ל מפני מה לא היו ישראל במצרים אלא רד"ו שנה והא הגזירה היתה על ארבע מאות שנה, אלא דקושי השעבוד השלים הזמן. וזה שבאו הטעמים קדמא ואזלא על המלות וימררו את חייהם, דבא להורות מפני מה קדמו ואזלו ממצרים קודם הזמן המוגבל, בגלל שמררו את חייהם בקושי השעבוד.

קול אליהו

שכר מצוה מצוה

וייטב אלקים למילדות וירב העם ויעצמו מאד. קשה למה לא נאמר בקרא איזה הטבה נתן להם אלקים. ונראה לפי מה שאמרו רז"ל באבות ששכר מצוה מצוה, ופירוש בו שהמצוה בעצמה היא שכר המצוה, כי אצל יראי השם הטובה הגדולה ביותר להם היא עצם ההזדמנות לעשות מצות ומעשים טובים, ואינם צריכים עוד שכר על כך. וזה שאמר הכתוב, וייטב אלקים למילדות, ומה היתה הטובה, וירב העם ויעצמו מאד, זה גופא שראו שעל ידם יתצה טובה לעולם, זה הי' הטובה הכי גדולה בעיניהם.

חתם סופר

יראו מפני הכישוף

כל הבן הילוד היארה תשליכוהו. יש להבין למה צוה דוקא שיטביעו אותם ולא שיהרגום במיתות אחרות. ונראה דהנה איתא בסנהדרין דפעם קנה אחד חמור במצרים והביאו לביתו, וכשהלך להשקות את החמור מים, נהפך החמור לדף של עץ, כי באמת הי' דף, אלא שהמצרי עשאו לחמור ע"י כישוף, ויען שאין הכישוף שולט במים, לכן כשנגע במים נחלף הכישוף והדף חזר לקדמותו. ומטעם זה צוה פרעה להשליכם ליאור, כי באם יחליף מצרי איזה חפץ לילד ויתן זאת ליד השוטרים כדי להציל את בנו האמיתי, אז בבואם להמים יחזור לקדמותו ויראו כי רימה אותם, ויחזרו לביתו לקחת את הבן האמיתי.

אהבת יונתן

תיקון הבריאה

ותרא אותו כי טוב הוא. פרש"י כשנולד נתמלא הבית כולו אורה. לכאורה היכן רמוז ענין אורה בהפסוק. ונראה כי דרשו רז"ל על הפסוק בפרשת בראשית וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים וגו', שגנז הקב"ה את האור ההוא לצדיקים לעתיד לבא כי אין העולם כדאי ליהנות מאור הזה. אך משה הי' תיקון הבריאה והוא הי' כדאי להשתמש באור הזה, לכן נתמלא הבית כולו באור הלז בשעה שנולד, ושפיר ילפינן לה מהאי קרא, כי מלת טוב רומז לאור הזה כדברי רז"ל הנ"ל בפסוק וירא אלקים את האור כי טוב. ומהאי טעמא ניתנה תורה ע"י משה, דכיון שהוא בבחינת טוב וגם התורה בבחינה זו כאמרם ז"ל אין טוב אלא תורה, לכן הנתן הוא את התורה לישראל.

זרע קודש

מדכתיב מלך

ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים וגו'. וברש"י נצטרע, וקשה מנלי' זאת, דלמא מת ממש. ונראה עפ"י דאיתא במדרש פרשת ויחי, דבכל פעם כתיב והמלך דוד, כיון שנטה למות כתיב ויקרבו ימי דוד למות ולא כתיב מלך, משום דאין שלטון ביום המות. ובזה יובן הרש"י דאי אפשר לומר דהפירוש וימת מלך מצרים הוא שמת ממש, דא"כ למה כתיב מלך והלא אין שלטון ביום המות, ובע"כ הכוונה שנצטרע ובאמת הי' חי ושליט.

חנוכת התורה

חסד כפול

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ. נאמר לשון עתיד. אפשר לומר עפ"י התנא דבי אליהו רבא, ישראל מתיסרים ביסורים גדולים על מעשיהם הרעים ואינן אלא יסורים קלים לפי מעשיהם ולא עוד אלא שהם מקבלין שכר על היסורין שלהם, עד כאן לשונו. הרי חסדי השי"ת כפול ומכופל עלינו. וזהו שמרמזת לנו התורה הקדושה וכאשר יענו אותו לשון עתיד, להורות אשר בכל עת אשר יגיע לזרע ישראל הקדושה איזה עינוי ויסורים על עונותיהם חס ושלום, כן ירבה וכן יפרץ, פירוש שיקבלו עוד שכר על היסורים והעינוי שירבו ויפרצו לרוב ברוחניות וגשמיות כאלו היו יסורים של אהבה, אמן כן יהי רצון.

(בית אשר)

השוחד יעור

יש לומר טעם מדוע לא שעבדו המצרים בבני לוי בכפי'. דהנה אף שהגלות היתה גזירה מן השמים, אבל לא בשעבוד קשה כ"כ, אלא שהמצרים העדיפו השעבוד והעינוי ולכן נענשו, והשיג פרעה שלא יוכל לשעבד בהם שעבוד קשה בלתי אם יחטיאם תחילה וכן עשה, וכמ"ש השלה"ק וירעו אותנו המצרים, שעשו אותנו רעים וחטאים לה', ולזה התחכם להמשיכם לדעתם ולדרכיהם בפה רך, כמש"כ רש"י ז"ל משכום בדברים ובשכר, גם נתן להם שררות ופטרונין, עד שנמשכו לדרכיהם הרעים לעבוד ע"ז, והחטא גרם אח"כ לשעבד בהם שעבוד קשה בכפי' ובאונס, ולפי שמעיקרא התאוו תאוה להרויח ממון, ע"כ אותו הרצון שיחדה אותם, דאין לך משוחד יותר ממי שמשוחד לתאוותיו ורצוניו, והשוחד יעור עיני חכמים, ולכן לא השיגו נכונה, שימשכו לדעתם עי"כ להחטיאם בע"ז, אבל שבט לוי לא רצו לקבל מהם שכר ולא נעשו מושחדים, וע"כ השיגו האמת מה שעתיד לצמוח מזה השכר, ולכך נמנעו מתחלה מלעבוד להם, ושוב לא הי' לכוחות הטומאה שליטה עליהם.

דברי יואל

אף אם הם נעלמים

להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים שמוציאן ומכניסן במספר ובשמותם. ונראה לומר בטעם הדבר שנמשלו שבט י-ה לכוכבים, כי מבואר בדברי חז"ל שכח הקדושה של השבטים הקדושים היא שעמדה לבני ישראל במצרים להחזיק מעמד בגלותם לבל יושקעו בטומאת ארץ מצרים, ועל דרך שאמרו במדרש בזכות יוסף שגידר עצמו מן העריות נגדרו כל האנשים. והנה אף על פי שנשתהו בני ישראל במצרים רבות בשנים לאחר הסתלקותם של השבטים, מכל מקום היתה כח השפעת קדושתם על ישראל אף לאחר מיתתם, ומטעם זה נמשלו לכוכבים, כי הכוכבים אף ביום כשאינם נראים ונעלמו מעיני כל חי, הרי הם נמצאים בעולם, וכוחם חזק והשפעתם מרובה בעולם, שהרי כל תקופות השנה ותהלוכות העולם משתנים לפי הילוך הכוכבים והמזלות, ובבחינה זו היתה מעלתם של שבטי י-ה, כי אף לאחר שנסתלק מן העולם נשאר כח השפעתם חזקה להגין על קדושתם של ישראל בארץ מצרים.

ברך משה

מעיין השבוע

שם תכ"ה

ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעיך, ויאמר מי שמך לאיש וגו' הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר.

בחת"ס מפרש עפי"ד רבו בהפלא"ה (וכ"כ האר"י הק' בפרע"ח) שמשה רבינו הרג את המצרי בשם תכ"ה והיא השם שמיני שבע"ב שמות ויוצאין מר"ת כ'ל ה'נשמה ת'הלל קה וסופי תיבות כי לא עזבת דורשיך הוי"ה, ושם זה הוא דוקא להרוג רשעי אומות העולם ולהגן על ישראל כי אותיות שלפניו ושלאחריו היא וא-ל שד-י שהיא השם שבירך יעקב את שבטיו כשהלכו עם בנימין למצרים שנאמר וא-ל שד-י יתן לכם רחמים לפני האיש.

והנה הרמב"ן כתב, ואני תמה שא"כ שהרג המצרי בשם המפורש, מנא ידעו דתן ואבירם שמשה רבינו הרגוהו ואולי סמך משה ידו עליו וקללו בשם, ולפע"ד לא הזכיר השם בניגעו בטמא מצרי הזה, אך עמד מרחוק וצעק עליו בקול זה בשם ונפל לפניו שדוד, והוא סבר אין איש שומע ורואהו, והניצים האלו שמעו ולמחר כשנצו זה עם זה קללו זא"ז בשם הזה, ומשה הי' סבר שיש להם השם הזה במקובל, אך אינם יודעים שאין זה פועל כי אם לעכו"ם, וע"כ אמר למה תכ"ה רעך, כי לרעך לא יזוק זה השם כי הוא ישראל, וכשענו אותו הלהרגני אתה אומר וגו' אז הבין שממנו שמעו ולמדו לשמש בשם הקדוש הלז, ונמצא חטא בא על ידו כי אין מוסרים אותו אלא לצנועים.

ושוב כתי' וישמע פרעה את הדבר היינו הדיבור הזה, וראה כי משה רבינו יכול להמית אדם בדיבור פיו ע"כ ויבקש להרוג את משה שביקש תחבולות להרגו באופן שלא יכול להרוג באמרי פיו את הניגשים אליו עיי"ש.

ועי' בדברי כ"ק רבינו שליט"א לפרש מה שאמרו הלהרגנו אתה אומר כאשר הרגת את המצרי, היינו שלא יועיל לך להרגני.

ועפי"ד החת"ס מפרש כ"ק מרן רבינו שליט"א מש"כ הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי, היינו שדתן ואבירם אמרו אתה רוצה להרגו אותנו באמרי פיך כאשר הרגת את המצרי, אין אתה יכול, כיון ששם זה מועיל רק לרשעי אוה"ע ולא לרשעי ישראל.

ובספה"ק ברך משה מבאר עפי"ד הפרשה של זמרי בן סלוא, שמשה רבניו רצה לנקוט באומנתו היישנה ולהרוג את המדינית כמו שהרג את המצרי בשם תכ"ה וזש"כ והמה בוכים פתח אהל מועד, ונרמז השם תכ"ה באותיות השניות של והמה בוכים בפתח אוהל. אמנם פנחס קנאה רוח אחרת היתה בו ובא בטענה לפני משה רבינו שלעת כזאת אין להשתמש עם השם תכ"ה שזה יועיל כי אם להרוג את מדינית ולא זמרי בן סלוא שהוא מישראל וקיי"ל הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, ועוד שהי' נגרם בזה חילול השם לעיני העמים באמרם הלא זמרי בן סלוא הוא אשר הקריב את המדינית לחטוא, והאיך עשיתים כדבר הזה כי אותה הרגתם ואתו החייתם, וע"כ ויקח רמח בידו וידקור את שניהם.

ויש לציין מה שפירש המקובל האלקי הרמ"ז זללה"ה הגמ' מס' ברכות בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה זמן ק"ש היה וכו' אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן, אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק הזה מתי יבא לידי ואקיימנה וכו', דהיינו שר"ע היה מאריך בתיבת אחד, שאלו לו תלמידיו עד כאן, למה אתה מאריך באחד ואין אתה אומר ההמשך ואהבת את ה' אלקיך ס"ת תכ"ה ותכוין להרוג הרשעים, ואמר להם כן הוא כדבריכם ויש בידי להמית שונאי ולהנצל, אבל רצוני ליהרג על קידוש השם.

הילולא דצדיקיא

הרה"ק ר' ארי' לייב ליפשיץ זללה"ה

מווישניצא - י"ז טבת תר"ו

רבינו נולד בשנת תקכ"ז לאביו הרה"ק רבי חיים, שהי' בעל רוח הקודש כעדות החוזה הק' מלובלין זי"ע.

כבן ט' שנה י' כבר בקי בש"ס בבלי וירושלמי ונקרא בפי כל "לייבוש חריף". למד אצל הגאון הגדול רבי יצחק חריף אבד"ק אוליינוב וסאמבור בעל שו"ת "פני יצחק" ואצל בעל ה"קצות החושן", והי' ידידו וריעו של בעל הישועות יעקב.

בראשונה נשא בת הנגיד המפרעמישלא והיות שלא יכלה לשאת את קדושתו והתמדתו תבעה ממנו שיגרשנה ונענה לבקשתה. בזיוו"ש נשא את בתו היחידה של רביה"ק בל הישמח משה זי"ע שהי' אז אבד"ק שינאווא. אחרי שריפה שכילתה את רכושו נאלץ לקבל בשנת תק"ס את עול הרבנות בקעשוב. אח"כ הי' אבד"ק בילגורייא ובשנת תקס"ח כשעבר חותנו הק' לאוהעל עבר רבינו לשינאווא למלא את מקום חותנו, ובה ישב למעלה מכ' שנה.

בשנת תק"צ נבחר כרבה של ווישניצא והגליל ומחמת סבל וצער רב שהיו לו שם נאלץ לעזוב את העיר ועבר לבריגעל.

הסותפף בצל רבו החוזה הק' מלובלין והשפיע אף על חותנו הק' לידבק בו, מלבד זאת נסע עוד אל צדיקי דורו ביניהם המגיד מקאזניץ, הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימינוב, היהודי הק' והרה"ק רבי נפתלי צבי מראָפשיץ.

מנו"כ בבריגעל. ספרו ארי' דבי עילאי שו"ת ועוד.

טובה עבורו

הרה"ק רבי משה מראזוואדאב שמע פעם את אביו הקדוש אומר על הארי' דבי עילאי שיש לנו עוד אחד שמטפס במגפיו בשמים קומה שלימה מתתא לעילא הוא שקול כשליש הרבי מלובלין. מי שאוכל מן הקוגעל שלו בשבת, זה טובה עבורו אפילו כמה שנים לאחר פטירתו של האדם.

כאשר שמע מילים נוראים אלו החליט לנסוע להרה"ק הארי' דבי עילאי לשבת, ולאכול מן הקוגעל שלו. פעם נסע אביו הרה"ק מדזיקוב לשבות באיזה מקום. הרה"ק שזכר את דברי אביו אודות רוממותו וקדושתו של הארי' דבי עילאי, החליט לנסוע אליו לשבת. הוא נסע לווישניצא, וכאשר היגע לשם ונכנס להקודש פנימה ליטל שלום הי' הרה"ק הארי' דבי אילעי שקוע ברעיוניו הקדושים עד שלא הכירו, וכשהחזיר לו שלום לא ידע מיהו העומד מולו.

קראה אליו הרבנית ראה נא איזה אוחר הגיע הלא אתה דודו. אך גם דבריה לא הועילו. רק לאחר שעה ארוכה הוא ניעור מעומק רעיונותיו, והכיר את נכד גיסו ונהג בו חיבה וכבוד.

מנהגו של הרה"ק מווישניצא הי', שבכל ליל שבת קודש לאחר קבלת שבת הי' יושב מעוטף בטליתו ומברך שלושה אנשים. מובן שהי' שם דוחק עצום לזכות לקבל את ברכת קדשו, עד שהגיעו לכלל סכנת נפשות. אותו ליל שבת, לאחר ששלשת האנשים התברכו מפי קדשו והקהל החל להתפזר, ניגש הרה"ק מראזוואדאב ודחף את עצמו לפני הרה"ק מווישניצא. הרים הארי' דבי אילעי את טליתו לראות מיהו הבא הרביעי. ומשראהו שם ידו על ראשו והאציל לו מברכתו.

הי' זה מאורע יוצא מגדר הרגיל, שהוא בירך ארבע האנשים. כאשר הרה"ק מראזוואדאב שב לביתו קראו אביו ואמר לו "קים נאָר אַהער היכן היית בשבת?" אמר לו בווישניצא, שאלו "ומה ראית שם?" ענה, "שם ראיתי רבי לראשונה - "דאָס ערשטע מאָל האָב איך געזען א רבי'ן".

בורא רפואות

סיפר לי הרה"צ הישיש מו"ה נפתלי ט"ב ז"ל מבריגל, שפ"א בא לזקינו הרה"ק בעל הארי' דבי עילאי זיע"א איש א' שנחלה ל"ע על הלונגען עד שהרופאים כבר התייאשו מחייו רח"ל, וצוה הרה"ק שאצל שלחנו ימתין עד שיכבו הנרות שבת קודש, וכשמתחילים לכבות והיא מעלה עשן, אז ישאב באפיו את העשן ובזה יתרפא, ובדרך הטבע זהו סכנה.

וכן עשה שנשאר שם והעולם כבר הלכו אחר השלחן לבתיהם והוא נשאר ועוד אנשים שהיו רוצים לדעת מה יעשה לו, והמתין עד שכבו ושאב את העשן ותיכף התחיל לעטש והקיא במאוד מאוד, וייראו האנשים לנפשם שח"ו נעשה בגריעותא יותר כי הי' זה סכנה גדולה להלונגען, ולפלא נתרפא פתאום כאחד האדם. אח"כ כשהרופא ביקר אצלו אמר שאין לו חרטה על דבריו שאמר נואש, ושהלונג שלו אין זה בכלל לונג הישנה רק חדשה אצלך. נועם שיח

החוות דעת השתומם

הגאון הק' רבי יעקב מליסא בעל החוות דעת הי' פעם בכפר והביט שם במלמד עם התלמידים ולפי לימוד הכיר בו שהוא אדם גדול והוטב מאוד בעיניו, לאחר זמן נזדמן החוות דעת בווישניצא אצל הרה"ק רבי ארי' לייבוש בעל הארי' דבי אילעי בערב ראש השנה, וראה שהביאו לפני הרה"ק פתקא מאנשי אותו הכפר ובתוכם נזכר גם המלמד והפליא הארי' דבי אילעי מאוד את קדושת המלמד שמאיר מתוך הכתב. והשתומם החוות דעת מאוד ובקש שילמדו האיך מכירים ורואים דבר זה, והשיב לו שצריך להיות כן חצי שנה ללמוד דבר זה והסכים החוות דעת ואמר לו הרה"ק "אָבער איר זענט שוין צי אַלט פאַר דעם. אין זה בשבילכם". מאמר מרדכי, סלאָנים

ביומא דהילולא להיות בעיר

פעם בא להרה"ק מצאנז חסיד אחד מהעיר בריגעל, והי' אז היומא הילולא של הרה"ק הארי' דבי עילאי ושאלו הרה"ק היתכן שלא נשאר שם על היארצייט והשיב הנ"ל שכהן הוא וממילא איני יכול להיות על הציון ואמר הרה"ק שמכל מקום כדאי להיות בעיר שמונח שם הצדיק.

פרומקייט שאדט

בהיות הרה"ק משינאווא זי"ע חתן אצל הארי' דבי עילאי סעד פעם אצלו, וכשכיבדו בברכת המזון העיר לחמיו שאין הכוס מלא על גדותיו. אמר לו האדב"ע פרומקייט שאדט צו דביקות. כשהלך רבינו משם אמר חתנו אבל כוונתו בלב שלם לשמים. (י"ג אורות)

מדברי תורתו

וכן פירוש דודי הגאה"ק בעל תשובות ארי' דבי עילאי "ועבד הלוי הוא את עבודתו" על ידי זה "והם ישאו עונם", יעשו תשובה. ייטב פנים פרשת שקלים

ממעיין הפשט

דייקא השבטים

להודיע חבתן שנמשלו לכוכבים, ומה שכתב זה דוקא בשבטים ולא בצדיקים אחרים, מפני שהשבטים הם דוגמת הכוכבים, י"ב שבטים כנגד י"ב מזלות, וכל מזל ומזל כולל כוכבים הרבה, כמו שיכלול כל שבט ושבט הרבה מאד, מטעם זה נמשלו השבטים לכוכבים.

גור ארי'

ששה בכרס אחד

ובני ישראל וכו' מלמד שהיו יולדות ששה בכרס אחד ורמז מדכתיב ו' לישני פריה ורביה פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד. ד"א כי פרו וישרצו עולה בגימ' ששה בכרס אחד פחות שנים וה"נ במאד מאד משלימות החשבון, ד"א פרו שהן עושין פירות וישרצו כשרצים ששה בכרס וא"ת שמתים לכך נאמר וירבו וא"ת חלשים היו ולכך נאמר ויעצמו במאד מאד ולכך כתיבי כל הני לישני יתירי.

דעת זקנים

שם עברי

ותקרא שמו משה א"ת והלא מצריית היתה והיאך קראה בלשון עברי וי"ל שהיא קראה בלשון מצרי שם שמשמעותו משה והתורה קראו משה בלשון עברי. ד"א שלמדה לשון עברי משבאו העבריות למצרים וכן מצינו שקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח.

דעת זקנים

נתגדל בבית המלכות

אולי סבב השם זה שיתגדל משה בבית המלכות להיות נפשו על מדריגה העליונה בדרך הלימוד והרגילות, ולא תהי' שפילה ורגילה להיות בבית עבדים.

אבן עזרא

היו בתקוה

וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל וגו'. כל זמן שהי' אותו מלך חי הי' תקותם שכשימות מתבטל גזרתם, כשראו שמת ולא נתבטלה הגזירה אין לדבר עוד סוף.

ריב"א

הסיבה לזה

הסיבה למשה בכל הסרבנות הזאת, ענותנותו הגדולה מכל האדם, שלא הי' מוצא את לבו להתגדל ולהתפאר לאמר ד' שלחני, ולא על ישראל להוציאם ממצרים ולהיות עליהם מלך.

רמב"ן

פרעה נמשל לנחש

ויהי לנחש מפני מה הראה לו ית' נחש יותר מדבר אחר. אלא מה נחש נושך וממית כך פרעה ועבדיו נושכין וממיתין את ישראל, ומה ששב מטה רמז שיהא פרעה ועבדיו יבשין כעץ מיד שהיתה מצורעת שכך פרעה ועבדיו טמאין ומטמאין את ישראל, והנה שבה כבשרי רמז שיטהרו ישראל מטומאת מצרים, ויאמר השב לפי שדרך נגעים לבא לידי הסגר, והיו לדם רמז שישפך דמן של מצרים בבכורות ועל הים.

דעת זקנים

ליינט און שטוינט!

דער שרעקליכער מצב פון די הייליגע מוסדות "יטב לב" אין אה"ק

דרשות בעצרת רבתי ואסיפת חירום לטובת מוסדות יטב לב בארה"ק
ליל שישי פרשת ויחי, אול"י עשרה בטבת תשע"א

מתוך דרשת הרה"ח ר' מאיר פערל הי"ו
חבר הנהלת מוסדות יטב לב באה"ק

אויף וואס האט דער רבי ז"ל געוויינט?!

רבותי, איך וויל פארציילן א קליינע מעשה וואס כ'האב עס אליינס געהערט פון הרה"ח ר' אהרן טייטלבוים ז"ל וואס איז יארן לאנג געגאנגען נאך געלט פאר מוסדות יטב לב, און ער האט נושא בעול געווען אין די הנהלת המוסדות.

ער האט דערציילט, עס איז געווען ארום צוויי יאר פארן הסתלקות פון רבי'ן ז"ל בעל דברי יואל, האט מען אים גערופן פון רבי'נס שטוב ער זאל אריבערקומען צום רבי'ן, ער איז ארויסגעפארן קיין קרית יואל און ער איז אריינגעקומען צום רבי'ן. האט ער געטראפן דעם רבי'ן זיצן און וויינען, פשוטו כמשמעו דער רבי האט געוויינט.

האט ער געפרעגט, פארוואס וויינט דער רבי?, האט אים דער רבי געזאגט, איך האב אויפגעשטעלט מוסדות דאהי און אויף אנדערע פלעצער, און איך האב מוסדות אין ארץ ישראל. אויף די מוסדות דאהי בין איך נישט באזארגט. עס איז דא א הנהלה, און עס איז דא דער ציבור. דער ציבור שיקט די קינדער אין די מוסדות, און יעדער טאטע וויל דאך אז זיין קינד זאל גיין אין חדר, און אז זיין קינד זאל גיין אין שולע. איך בין נישט באזארגט פאר די מוסדות. די מוסדות וועלן שוין שטיין.

אבער וואס וועט זיין מיט מיינע מוסדות אין ארץ ישראל?! - דער רבי האט זיך נישט געקענט בארואיגן - ווער נעמט אחריות און ווער וועט זען אז די מוסדות אין ארץ ישראל זאלן האבן א קיום און זאלן קענען שטיין?! ער האט געזאגט אז דער רבי האט געוויינט בדמעות שליש.

האט מען דעמאלט געמאכט צום ערשטן מאל אן הנהלה, און ר' אהרן האט מבטיח געווען פארן רבי'ן אז ער וועט זען אז עס זאל אן הנהלה וואס וועט שיקן יעדן חודש געלט אויף ארץ ישראל. ביז דעמאלט איז עס געווען דער רבי זי"ע, דער רבי האט געהאט דא זיינע עסקנים, ר' שלמה גפן און ר' שלמה בראוער, וואס זיי האבן צוגעהאלפן יענע יארן. דעמאלט האט מען מייסד געווען די הנהלה פון יטב לב, און מ'האט אנגעהויבן צו שיקן חודש'ליכע תמיכה.

מורי ורבותי, מ'קען זאגן, דער רבי האט געוויינט אויפן איצטיגן מצב! אויפן מצב וואו אונז זענען איצט אנגעקומען, אז די מיידל שולע האט געמוזט אפגעשפארט ווערן אויף א פאר טאג!

וועלכע זכות האט דער רבי געזוכט אויף יום הקדוש

יעדער ווייסט די מיידל סקול אין בני ברק ווי אזוי דאס איז געגרינדעט געווארן. ס'איז געווען תשכ"א ווען דער רבי האט שוין געהאט געגרינדעט אין בני ברק די תלמוד תורה, עס איז שוין געווען א ישיבה, עס איז שוין געווען דער שיכון, א ביהמ"ד, אלעס איז שוין געווען, די מיידלעך האבן אבער נאך געלערנט אין די בית יעקב שולעס.

עס איז געווען פאר יום כיפור תשכ"א האט דער רבי אנגערופן ר' יודל קרויס - כ'האב היינט אנגערופן צו הערן פונקטליך די מעשה - ער איז געווען פון די הנהלה דארט וואס האט געהאלפן דעם רבי'ן אויפשטעלן די מוסדות, און דער רבי האט אים געזאגט בענוות קדשו: "**ס'איז פאר יום כיפור, איך זעה נישט קיין זכות מיט וואס איך קען צוגיין דאווענען יום כיפור, איין זכות האף איך אז איך וועל האבן, אז ס'וועט זיין א כשר'ע ערליכע מיידל שולע אין ארץ ישראל על טהרת הקודש וואו מ'וועט לערנען און רעדן נאר אידיש, דאס וועט זיין מיין זכות.**"

ס'איז געווען א נאכט פאר ערב יום הקודש. ר' יודל איז געגאנגען אינדערפרי, ער האט געדינגען א דירה אויף רחוב ר' יוחנן בן זכאי, ער האט אויפגענומען א טיטשער און ער האט צוזאמגענומען א פאר מיידלעך, און ער האט געגרינדעט די מיידל שולע, א בית חינוך לבנות אין בני ברק.

ער האט אנגעקאלט דעם רבי'ן דאס דערציילן. ווען דער רבי האט דאס געהערט האט ער זיך אנגערופן **"איך האב איצט א זכות מיט וואס צו גיין דאווענען יום הקדוש, מיט די זכותים וועל איך קענען צוגיין צום עמוד דאווענען".**

מורי ורבותי, מ'איז שוין אמאל שולדיג געווען געלט, אבער אז דעם רבי'נס מיידל שולע וואס ער מייסד געווען - און בענוות קדשו האט דער רבי געשפירט אז ער האט נישט קיין זכות, און מיט די איין זכות האט ער געקענט גיין דאווענען די הייליגע טעג - אז דאס האט געמוזט אפגעשפארט ווערן! איז דאס א שעת חירום! וואס מען מוז דערויף צוזאמרופן אן עצרת אז דער ציבור זאל הערן, און דער ציבור זאל זיך צושטעלן און זיך אננעמען פארן כבוד פון רבי'ן!

און מ'מיינט אז עס איז נאר געלט. ס'איז אמת, דער פראבלעם איז געלט. אבער אויב איז נישט דא קיין געלט, איז דא געגנוג מהרסים וואס כאפן זיך אריין און העצן אן די ארימע טיטשערס און די ארימע מלמדים, און מיט דעם צוברעכט מען. מיט דעם כח האט מען עס געוואלט איצט צובראכן.

אז מ'וועט שיקן געלט וועלן זיי נישט האבן קיין כח אנצוגיין, און אונז וועל מיר האבן ווייטער כח אנצוגיין און בויען די מוסדות.

מתוך דרשת הרה"ח ר' יצחק בראך שליט"א

מנה"ר בת"ת דמוסדותינו הק' בבני ברק

כולנו בני איש אחד נחנו

די וועלט פארציילט א מעשה. ס'איז געווען א איד, א טאטע פון צוויי קינדער, עס איז געקומען א צייט וואס מ'האט געדארפט טון שידוכים, א שידוך איז דאך באשערט, מיט איינעם האט ער א שידוך געטון אין די מרחקים, אין א ווייטע מדינה. און דער צווייטער ברודער, האט חתונה געהאט דארט נעבן דעם טאטן, און דארט איז ער געבליבן וואוינען.

ס'איז אזוי געלאפן די יארן, דער האט אויפגעשטעלט א משפחה און דער האט אויפגעשטעלט א משפחה. דער אין די מרחקים האט צוביסלעך מצליח געווען, ער האט געטון אין געשעפטן, ער איז אריין אין ביזנעס, און ער איז כסדר געווארן נאך גרעסער און נאך גרעסער, ער איז געווארן א גרויסער עושר, שמו הלך למרחקים, מיט איינגעשטעלטע, מיט פריצים.

דער וואס האט געוואוינט נעבן טאטן האט געהאט א פיינע שטוב, אבער די פרנסה איז אים נישט אזוי גוט געגאנגען. ער האט זיך געמוטשעט. ווען ער האט געמוזט חתונה מאכן קינדער האט ער אלץ געשלעפט, ער האט געטון וואס ער האט געקענט, ס'איז געקומען ער האט געדארפט חתונה מאכן קינדער, און ער האט זיך געפערליך געפלאגט.

האט אים זיין טאטע געזאגט, ווייסטו וואס, איך געב דיר אן עצה. געדענקסט דאך האסט א ברודער, ער וואוינט ווייט פון דא, ער איז מצליח, מענטשן זאגן אז עס קומען אהין אידן נצרכים, און ער געט פאר אידן, גיי פרוביר. ער איז בטבע געווען אביישן, ס'איז נישט געווען זיין טבע צו גיין אין מרחקים בעטן געלט. אבער דער טאטע האט אים געהאלפן שיינע קליידער אז ער זאל אויסקוקן געהעריג, און ער איז געפארן.

ער קומט אן און ער פרעגט וואו דער ברודער וואוינט. דעם אדרעס האט ער דאך געוואוסט, ווי-נישט-ווי האט ער דאך געשיקט בריוון צום טאטן. האט ער זיך פאראינטערעסירט אויף דעם אדרעס און ער איז אהינגעגאנגען.

ער קומט אן אהין, ער וויל אריינגיין. שטייט דארט א שומר און ער פרעגט אים, ווער ביזטו? האסט אן אנפוינטמענט? זאגט ער, ניין איך האב נישט. גיי זאג אים אבער אז זיין ברודער איז דא. זאגט דער שומר, דו ביזט זיין ברודער? דו זעסט נישט אזוי אויס. זאגט ער, גיי זאג אים, וועסטו זען.

דער שומר גייט, און ער שטייט און ווארט אבער דער שומר קומט נישט צוריק. שיקט ער נאך איינעם. זאג אים איך הייס אזוי און אזוי, איך בין זיין ברודער - ס'איז א מעשה פון יארן וואס זיי האבן זיך נישט געזען - קומט צוריק דער שומר און ער זאגט אז דער בעל הבית זאגט, איך האב נישט קיין ברודער, איך ווייס נישט וואס דו רעדסט.

דער איז נעבעך בבושת פנים צוריק אהיימגעפארן. ביז ער איז אנגעקומען אהיים האט שוין אביסל אויסגעוועפט זיין צובראכענקייט, אבער דער טאטע ווארט שוין קוים צו הערן אז ער איז אהיימגעקומען מיט עפעס. ס'איז דערוויילל גארנישט געווארן. ער דערציילט דעם טאטן די מעשה. דער טאטע פרעגט אים, האסט אים נישט געזאגט אז ביזט זיין ברודער? זאגט ער, אז ער איז אפילו נישט ארויסגעקומען צו די טיר, און ער האט געשיקט זאגן אז ער האט נישט קיין ברודער. דאס איז געווען דער מצב.

ס'איז דורכגעגאנגען יארן. ער האט זיך געפלאגט. ער האט געשלעפט ווי אזוי עס איז געגאנגען. דער ברודער ווייטער האט געוואוסט אז ער האט א טאטן און ער האט אים שוין לאנג נישט באזוכט. בריוון שיקט ער טאקע, אבער געזען האט ער אים שוין לאנג נישט, האט ער

מחליט געווען אז ער גייט אים פארן באזוכן. ער האט אפילו נישט געוואלט דערציילן, ער האט געוואלט ס'זאל זיין א סופרייז, און בכלל, ס'איז דאך נישט געווען קיין טעלעפאנען ווי היינט.

ער קומט אן, ער קלאפט ביי די טיר. ס'איז דארט נישט געווען קיין שומרים ווי ביי אים. ער קלאפט אויף די טיר ווי א געהעריגער מענטש. פרעגט דער טאטע "ווער איז דאס?" זאגט ער "טאטי, ס'איז דיין זון". "ווער איז דאס?" פרעגט דער טאטע נאכאמאל. זאגט ער "איך בין דיין זון, קענסט מיך נישט? מאך מיר אויף די טיר".

האט אים דער טאטע געזאגט "אז ער איז נישט דיין ברודער, בין איך נישט דיין טאטע!"

מורי ורבותי, כולנו בני איש אחד נחנו, ס'איז אונזערע ברודער פון זעלבן טאטן. מיר לעבן צוזאמען ווי ברודער מיט סאטמארער חסידים דאהי, קינדער פון איין טאטן, פון רבי'ן זאל זיין געזונט, פון איין זיידן פון רבי'ן ז"ל בעל ברך משה, פון איין עלטער זיידן רבינו קודש הקדשים דער מייסד פון דעם הייליגן מקום. ס'איז אלע וואס האלטן שוין א דור, און דאס דריטע דור וואס זענען אלע דבוק אין דעם אילנא דחיי.

דער אויבערשטער האט אזוי געמאכט. נאך די וועלט מלחמה ווען מען איז ארויסגעקומען פון אייראפע, יעדער איינער איז געגאנגען וואו מען האט אריינגעלאזט, וואו עס איז געווען באשערט. איינער איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל און דארט אויפגעשטעלט דורות און איינער איז אנגעקומען דא אהער.

איין זאך איז נאר דא, וואס דער ים הגדול איז מפסיק. ס'איז דא בערך זעקס טויזענט מייל א חילוק, דאס איז מפסיק און מ'ווייסט נישט אויף די צווייטע זייט וואס עס טוט זיך.

רבותי, ס'איז אונזערע ברודער. סאטמארער חסידים, די טאטעס פון די קינדער זענען סאטמארער, זייערע זיידעס, די מלמדים, די כלי קודש, די מגידי שיעורים אין ישיבה קטנה און אין ישיבה גדולה, זענען אלע סאטמארער אידן דורי דורות פונקט ווי די אידן דא.

זיי פרעגן נאר רבותי, אז עס איז כולנו בני איש אחד נחנו, למה נגרע?

די וועלט טייטשט מיט די דערמאנטע מעשה "ואהבת לרעך כמוך" אז דו האסט אים ליב, איז "אני ה'" בין איך דיין באשעפער. די וועלט זאגט אז דאס איז דער טעם וואס עס שטייט אין אריה"ק אז פארן דאווענען זאל מען זיך מקבל זיין אז מען איז מקיים די מצוה פון "ואהבת לרעך כמוך". ווייל אז מ'גייט רעדן צום אויבערשטן, די גמרא זאגט מ'זאל געבן צדקה פארן דאווענען, אלעס איז דאס דער טעם, ווייל אז ער איז מיין ברודער בין איך דיין טאטע.

ווי קען מען אבער זאגן ואהבת לרעך כמוך אז מען איז שולדיג זעקס חדשים (מיטן כפל פון תשרי). ביז אייער נעכטן איז מען שולדיג זעקס חדשים!

האר אויפשטעלנדע מעשיות

אז א פרוי רופט אריין אין חדר אין אפיס, און איך דארף איבערגעבן דעם טעלפאן פאר א מלמד, אז זי דארפן פארן צו א דאקטאר און זי האט נישט קיין געלט פאר קיין טעקסי. זי האט געבעטן ביי א שכן פון אן אנדערע טיר וואס יענער איז אויך א מגיד שיעור ביי אונז אין די מוסדות, און יענער זאגט אויך, איך האב נישט צו בארגן קיין פופציג שקל!

ווי קען מען ווייטער אזוי אנגיין?

ווען איך טרעף א מלמד - איך זאג נאר ברמז - איך פרעג דעם מלמד, פארוואס ביזטו אינדרויסן פון כתה, און איך זעה ווי ער לויפט ארום פון איינעם צום צווייטן, ווער עס קען אים בארגן דרייסיג שקל!

ווי קען מען ווייטער אזוי אנגיין?

אז אן איינגעשטעלטער אין די מוסדות קומט אריין אין אפיס און ער זאגט, איך ווייס מען איז שולדיג אזויפיל חדשים. איך דארף האבן פינף-הונדערט-פופציג שקל, ווייל מ'האט מיך געקלונגען פון די טעלפאן קאמפאני, אז אויב באצאל איך נישט דעם טעלפאן ביל האקט מען אפ די טעלפאן. און ליידער האט מען אים געמוזט ענטפערן "עס איז נישט דא". איך זאג אייך, איך קען דעם מצב אין אפיס, ס'איז באמת נישט געווען קיין פינף-הונדערט-פופציג שקל! ס'איז נישט געווען צו געבן, און מ'ווייסט פאר יענעם נישט וואס צו ענטפערן.

ווי קען מען ווייטער אזוי אנגיין?

ווען קען מען אנגיין ווען א "ברודער" א מגיד שיעור אין די ישיבה קטנה קען אין א ווינטער'דיגן קורצן פרייטאג נאכמיטאג האלב צוויי, מ'האט נישט געבאקן קיין חלות ביי אים אין שטוב יענעם פרייטאג (דארט איז נישט אזוי שטארק איינגעפירט אז יעדער באקט אליינס חלות ווי דא). איז ער געגאנגען אין געשעפט, ער האט געוואלט קויפן חלות. איך קען דעם געשעפטסמאן דעם פארקויפער. א תמימות'דיגער וואוילער איד. זאגט ער אים, איך קען דיר נישט פארקויפן, ביזט דא אזויפיל שולדיג. דאס איז א ווינטער האלב צוויי! ער איז א אינגערמאן וואס קומט פון א באלעבאטישע שטוב. ער איז אלע יארן געווען געוואוינט צו לעבן שיין נארמאל. ער איז אויסגעקומען פון זיין געהאלט ער האט געקענט נארמאל פירן א שטוב. אבער אז מען איז שולדיג אזא סכום קען מען נישט ווייטער אנגיין.

רבותי, וואס זאל מען טון? ביז וואו קען מען אנגיין?

מ'ווייסט עס איז נישט היינט דער מצב ווי אמאל וואס מען דארף עפענען הערצער. אידן זענען ווארעם, מ'ווייס מיר אז מ'רעדט צו אחים לדעה, אונזערע ברודערס. עס איז נאך פשוט נישט אויסגעקומען די געלעגענהייט דאס אלעס אויסצושמועסן, און דער עולם ווייסט ליידער נישט דעם מצב.

ס'איז נישט היינט ווי אמאל וואס דער עולם זיצט אויף גרויסע געלטער, און מען דארף נאר טרעפן א פאטענט צו עפענען דאס הארץ ווי אזוי ארויסצונעמען דאס געלט. מ'ווייס מיר דעם מצב. מ'ווייס מיר אז עס נישט אזוי, מ'פלאגט זיך דא אויך יעדער איינער.

אבער וואס זאל מען טון, צו ווען מען קען מיר אונז רעדן? אויב נישט צו אונזערע ברודער? דער רבי זאל זיין געזונט האט פון דעם א דאגה, מ'האלט מיר מיט, מ'זעמיר טאג טעגליך אויפן טעלפאן. ס'איז נוגע ללבו, ער טוט וואס ער קען נאר און צו ווען מען ער קען רעדן.

וואס קענען מיר עפעס אנדערש טון, ווי נישט זיך אויסצורעדן צו היימישע ברודער איינער צום צווייטן?

די וואך מיטוואך האט מען געטיילט געהאלט, דורכדעם וואס מען האט געשיקט פון דאהי, און מ'האט נאך געדארפט א גרויס חלק צובארגן. האט מען געטיילט געהאלט אויף חודש אב, און מ'האט זיך מורא'דיג געפריידט די מלמדים. אבער ס'איז באקאנט די וועלט טייטשט, וירא בצר להם בשמעו את רנתם. ער האט געזען ווי ווייט זיי זענען אויף צרות, וירא בצר להם, בשמעו את רנתם ווען ער האט געזען מיט וואס מען פריידט זיך.

דארט איז דער מצב אז נעכטן צופרי האט מען געטיילט אויף חודש אב געהאלט. מ'האט געגעבן אין תלמוד תורה און אין מיידל שולע. אין ישיבה קטנה און אין ישיבה גדולה וועט מען ערשט מארגן צופרי טיילן, עס איז נאכנישט געווען גענוג געלט. היינט פארנאכטס דארט אין ארץ ישראל איז מען ארומגעלאפן אין די גמ"ח'ן בארגן געלט, אז מען זאל קענען ענדיגן אין די ישיבה קטנה און ישיבה גדולה.

די סגולה פון רבי מאיר בעל הנס

א איד האט מיר דערציילט, אין יאר תשי"ג האט דער רבי אים געבעטן אז ער זאל גיין צוזאמנעמען די פושקעס פאר יטב לב, דעמאלט איז נאכנישט געווען עמטליך קיין דינער פאר יטב לב. דער רבי איז געפארן קיין שיקאגא און צו אנדערע מקומות, אלעס נאר צו שאפן געלט פאר יטב לב, אבער די הכנסות פון אמעריקע איז בעיקר געווען פון די פושקעס אין די ערשטע יארן.

האט דער רבי נישט געוואלט אז מען זאל דארפן אראפגעבן פראצענט, און דער רבי האט געבעטן אינגעלייט נאך די חתונה אז זיי זאלן גיין צוזאמנעמען די פושקעס. האט יענער איד מיר דערציילט אז דער רבי האט אים געזאגט, **קענסט זאגן אין מיין נאמען אז דאס איז "רבי מאיר בעל הנס"**. ער האט עקסטער אויף דעם צוגעזאגט - מ'ווייסט יעדער איינער - אלע מיני השפעות, סיי אין געשעפטן און סיי אויף אנדערע זאכן.

די קינדער בעטן פאר אייך

מיר געבן אוועק דעם זכות פון א מלמד א יאר פאר $1800. ס'איז ב"ה דא א גרויסער עולם וואס קויפן א מלמד לחודש. און דערנאך איז דא אנדערע, קלענערע בעלי יכלות, וואס איז אויך דא א שיינער ציבור וואס זענען אנגעשלאסן דערין, מען געט $600 פאר א מלמד אויף א וואך.

מ'האט נישט קיין אנונג וואס מ'באקומט דערפאר. יעדע כתה אויף וואו לאנג מ'געט, ס'איז דא אן עקסטערע תפלה אויף אידיש, און די קינדער בעטן דאס מיט אזא תמימות, און זיי זאגן ארויס דעם נאמען אן קיין לעצטע נאמען, נאר מיט די מאמע'ס נאמען. דאס גייט ארויס פון זייער מויל, הבל פיהם של תינוקת של בית רבן, גלייך צום טאטן אין הימל.

איך וואלט געוואלט א איד זאל אמאל קומען ביי אונז אין חדר. דורכגיין דעם האל און ארויסהערן פאר מען הייבט אן צו לערנען, און הערן ווי די קינדער זאגן די תפלה. לויטן זייגער קומט אויס אז אידן שלאפן נאך דא דעמאלט. ווען מען שטייט אויף דאהי האבן די קינדער שוין געבעטן פאר ענק. מ'זאגט ארויס זיין נאמען, זיינע קינדער'ס נאמען.

אז איינער האט א ספעציעלע בקשה זאגט מען עקסטער ארויס זיין נאמען, און אידן זענען אין דעם גרויסע זאכן. און אויב עס איז אויף א יאר זאגט מען עס א גאנץ יאר.

קיין שום הנאה פון די רשעים

מ'ווייסט אז דא איז אויך זייער שווער, אבער א איד וואס האט דא שייכות צו פירן א מוסד, זאל זיך פארשטעלן דא אין אמעריקע, אז מ'זאל פירן אין א מוסד נאר פון שכר לימוד און דינער געלט, אן קיין איין פראגראם, און וויפיל קען מען שוין בעטן פון די אידן אין ארץ ישראל.

אז איך זאג קיין שום פראגראם, מיין איך נישט ווי אנדערע מוסדות, נאר איך מיין גארנישט. נישט פון די ערי', נישט פון די שטאט, נישט קיין בענקלעך און נישט קיין טישן. ס'איז דא וואס נעמען נאר נישט פון משרד החינוך, אנדערע פלעצער יא. ביי אונז נעמט מען דאך גארנישט! גארנישט! גארנישט!. זאל מען צולייגן קאפ און פארשטיין ווי אזוי אזא מוסד קען אנגיין.

ס'איז זיכער אז אין דעם זכות אז מ'וועט צולייגן א האנט און א פלייצע פאר די מוסדות, וועט מען אוודאי זען אין דעם גרויסע זאכן, וימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה.

שאו ידיכם קודש! - מבשרך אל תתעלם!

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעצרת רבתי לטובת מוסדות יטב לב באה"ק

יום ה' ויחי תשע"א בבארא פארק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מיר געפונען די וואך אין די סדרה, יעקב אבינו האט געבענטש די קינדער פון יוסף הצדיק "בך יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה". דאס איז הייליגע ברכות וואס יעקב אבינו האט געבענטשט זיינע אייניקלער, און דאס איז א ברכה וואס יעדער טאטע בענטשט זיינע קינדער אין יעדן ערענסטן זמן "ישימך אלקים כאפרים וכמנשה" אזוי ווי אפרים און מנשה.

האב איך געקלערט אזוי, יוסף הצדיק האט א נאמען געגעבן זיינע צוויי קינדער אפרים און מנשה. אפרים האט ער א נאמען געגעבן "כי הפרני אלקים בארץ עניי" און מנשה האט ער א נאמען געגעבן "כי נשני אלקים את כל עמלי".

ס'איז דא א שיין ווארט פון זיידן דער ישמח משה (פ' בשלח) וואס ער זאגט "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ". זאגט ער "אדם לעמל יולד". א מענטש ווערט געבוירן אז מען זאל זיך פלאגן. מ'איז נישט אראפגעקומען אויף דעם עולם צו עסן מוציא-מיט-האניג. א מענטש פלאגט זיך אויף דעם עולם. פארוואס דארף מען זיך אזוי פלאגן? ווייל עס איז דא א גזירה פון "בזיעת אפיך תאכל לחם".

זאגט ער אז איינער לערנט תורה מוז ער זיך מייגע זיין אויף תורה. פארוואס עפעס דארף ער זיך פלאגן אויף תורה? פארוואס עפעס דארף ער זיך מייגע זיין? פארוואס זאל ער נישט פארשטיין תורה בפשטות? זאגט ער אז בזיעת אפיך תאכל לחם גייט ארויף אויף די תורה אויך. די תורה ווערט אנגערופן לחם. זאגט ער צוויי מאל דארף מען זיך נישט פלאגן. אז מען פלאגט זיך אויף תורה איז מען מקיים דעם בזיעת אפיך תאכל לחם אויף תורה, דארף מען זיך שוין נישט פלאגן אויף פרנסה.

"**כל** המקבל עליו עול תורה" איז "מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" אז מען זאל זיך נישט דארפן פלאגן אויף פרנסה. אזוי זאגט דער ישמח משה.

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים זאגט מיט דעם "אם בחקותי תלכו" זאגט רש"י "שתהיו עמלים בתורה". אויב מ'איז עמלים בתורה, מ'איז מקיים דעם "עמל" מיט די תורה, איז "ונתתי גשמיכם בעתם" דארף מען זיך שוין נישט פלאגן אויף פרנסה.

כ'האב אמאל געזאגט מיט דעם, אז יששכר און זבולון האבן געמאכט א געשעפט. זבולון פארדינט און ער געט פאר דעם יששכר וואס ער איז עוסק בתורה. נו, יששכר פלאגט זיך, ער איז מקיים דעם שתהיו עמלים בתורה. זבולון האט א חלק אין די תורה פון יששכר, נישט נאר אז ער האט א חלק אינעם לימוד התורה פון יששכר. ער האט א חלק אין זיין פלאג, אין זיין עמלות בתורה. אז זבולון האט א חלק אין זיין פלאג, דארף ער זיך שוין נישט אליינס פלאגן אויף פרנסה.

וועגן דעם, אז מען געט געלט פאר תורה, העלפט דער אויבערשטער אז מען האט פרנסה בהרחבה גדולה, ווייל מ'האט שוין מקיים געווען דעם עמל מיטן שתהיו עמלים בתורה. באמת האט מען זיך נישט געפלאגט אזוי אויף תורה, אבער דער לומד תורה האט זיך געפלאגט, נוצט זיין פלאג אויף דעם תומך אויך, ווייל ער האט א חלק אין יענעמ'ס תורה.

די תורה ווערט אנגערופן ארץ, ווייל ס'איז ארוכה מארץ מדה (פתיחתא דאיכ"ר ס"ח). יוסף הצדיק האט א נאמען געגעבן זיין קינד, כי הפרני אלקים בארץ עניי. דער אויבערשטער האט אים געהאלפן "בארץ עניי" ער האט זיך אסאך געפלאגט אין תורה. אויב אזוי וועגן דעם איז כי נשני אלקים את כל עמלי, האט דער אויבערשטער אים געמאכט פארגעסן פון די אנדערע פלאג. ער האט זיך נישט געדארפט פלאגן אויף אנדערע זאכן. ער האט זיך געפלאגט אויף תורה האט ער יוצא געווען.

וואונטשט א טאטע אן זיין קינד. ישימך אלקים כאפרים וכמנשה, דער אויבערשטער זאל דיר העלפן, אז עס איז דיר באשערט זיך צו פלאגן, זאלסטו זיך פלאגן אויף תורה, און זאלסט זיין "כאפרים" כי הפרני אלקים בארץ עניי, אין די תורה זאלסטו זיך פלאגן, וועט נאכדעם זיין "וכמנשה" כי נשני אלקים את עמלי, וועסט פארגעסן פון אנדערע פלאג.

כ'האב אינזינען געהאט אזוי, **איך בין אביסל באקאנט אין מוסדות יטב לב בארה"ק. לא יאומן כי יסופר זייער פלאג ווי זיי זענען זיך מייגע, זיי פלאגן אז מען זאל קענען אנגיין. ווער עס העלפט ארויס דעם מוסד, און האט א חלק אין דעם לימוד התורה פון די אלע תשב"ר, ישיבה קטנה בחורים און ישיבה גדולה, דער אויבערשטער העלפט אז עס איז הפרני אלקים בארץ עניי, וועט אי"ה זיין כי נשני אלקים מכל עמלי. מ'זאל נישט וויסן פון קיין אנדערע עגמת נפש, פון קיין אנדערע פלאגעריי פון אנדערע זאכן.**

(המשך בעמוד הבא)

לפרשת השבוע

ותיראן המילדות את האלקים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין את הילדים, איתא במדרש (הובא בספר נפש יהונתן) מכאן שנשים צדקניות היו, וכן הוא אומר וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, מתוך שצדקניות היו חוזרים לבעליהם, ותמוה השייכות להדדי.

ונראה בהקדם מה שכתב בפרשת דרכים (דרוש שני) דלפי שיטת הרמב"ם (הל' מלכים פ"י ה"ב) דבני נח אינן מצווין על קדוש השם, ואם אנסוהו לעבור על אחת ממצותיו מותר לו לעבור, אם כן לכאורה יוקשה מי התיר ליוסף שיסכן עצמו בנסיון אשת פוטיפר, הרי אדונתו היתה משטמת אותו שאם לא ישמע אליה שתעליל עליו ויהרגנו וכדאיתא במדרש (הובא ביפ"ת פפ"ז ס"ה וס"ח), והלא בן נח אינו מצווה על קדושת ה', וליכא למימר שרצה להחמיר על עצמו שהרי כתב הרמב"ם (הל' יסוה"ת פ"ה ה"ד) שכל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. ועל כרחך שהיה להם דין ישראל, ושפיר וינס ויצא החוצה וסיכן בעצמו כדין ישראל שהוא מוזהר בגילוי עריות שיהרג ואל יעבור, עכ"ד.

אכן י"ל בהקדם מה דמצינו בשולחן ערוך (יורה דעה סימן קנ"ז) מחלוקת הרמב"ם ורבינו ירוחם אם אדם רשאי להחמיר על עצמו ולמסור את נפשו בכל מצוות התורה, חוץ משלש עבירות החמורות דהדין בהם יעבור ואל יהרג, כי הרמב"ם סובר דאינו רשאי ומתחייב בנפשו, ורבינו ירוחם וסייעתו סוברים דרשאי להחמיר על עצמו, אמנם מבואר בש"ך (סק"ב) דאם הוא אדם גדול וחסיד וירא שמים, כולי עלמא מודים דרשאי למסור עצמו על קידוש ה' אפילו על מצוה קלה. (ועיין בישמח משה פ' תשא מש"כ בטעם הדבר). ולפי זה יש לומר דאע"פ דבן נח אינו מצווה על קדושת ה', ואינו רשאי להחמיר על עצמו, אם הוא בגדר צדיק וחסיד מפורסם, מותר לו למסור נפש על שלש עבירות החמורות.

ובזה יתבאר הכתוב ותיראן המילדות את האלקים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין את הילדים, והיה להם בזה מסירות נפש, ולזה דרש המדרש מכאן שנשים צדקניות היו, ועל כן אע"פ שהיה להם דין בן נח היו מותרים למסור נפשם שלא לעבור על שפיכות דמים, כיון שצדקניות היו, אולם מאן יימר דצדקניות היו משום שמסרו נפשם, שמא היה להם דין ישראל, ולכן מסרו נפשם דישראל מן הדין בעי למסור נפש על שפיכות דמים, לזה אמר וכן הוא אומר וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, ולכאורה איך נשא דודתו, משום דמבואר בגמרא (סנהדרין נח:) שעמרם נשא דודתו מן האב ולא מן האם, ודבר זה מותר לבן נח, אם כן מהא דלקח עמרם דודתו מוכח דהיה להם דין בן נח, והיו פטורים ממסי"נ, וכיון שמסרו נפשם על כרחך דצדקניות היו.

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד הקודם)

די מוסדות פלאגן זיך דאך אזוי שטארק. אז מען האט א חלק אין דעם עמל, וועט דער אויבערשטער העלפן אז מ'וועט זיך נישט דארפן פלאגן אליינס. דער אויבערשטער וועט העלפן אז עס וועט זיין א גרויס הרחבה.

איך בין אביסל באקאנט אין דעם מוסד. צר לי מאוד בצערם. ס'טוט מיר זייער וויי מיט זייער צער. מ'מיינט אז עס קומט ארויס א איד פון ארץ ישראל, ער שטעלט זיך אויף און ער רעדט. זיכער האט ער פארגעשריבן אביסל גוטע מליצות, גוטע מעשיות צו קענען אפעלירן צו מענטשן. ליידער ליידער ס'איז אמת. ס'איז נישט קיין טרוקענע מליצות, ס'איז נישט סתם ווערטער. ס'איז זייער זייער א שווערער מצב.

ער האט אויסגערעכנט, מ'האט געהערט ווי ער זאגט אזוי, די קינדער זענען סאטמארער, די מלמדים זענען סאטמארער, די עלטערן זענען סאטמארער, ס'איז סאטמארער, און ליידער מ'קען זאגן די מהרסים אויך. ליידער ליידער, אפילו די מהרסים זענען אויך. מ'ברעכט אונטער די מוסדות.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען ווייטער אנגיין. ס'איז זייער שווער, מ'פלאגט זיך זייער זייער שטארק. מ'האט געהערט ווי די אידן קוקן ארויס, בעט איך דעם ציבור, איצט רעדט מען צו בארא פארקער אידן, **איך בעט זייער בכל לשון של בקשה, אז מען זאל זען זיך משתתף צו זיין, מ'זאל זען ארויסצוהעלפן אז מ'זאל קענען צאלן געהאלט.**

מארגן איז עשרה בטבת. מ'פאסט עשרה בטבת ווייל עס האט זיך אנגעהויבן דער חורבן. דארט האט מען געצאלט געהאלט אויף חודש אב, וואס דעמאלט איז תשעה באב ווען עס איז געשען דער גרויסער חורבן. ליידער איז דאס א גרויסער קשר צווישן עשרה בטבת און תשעה באב. דארט האלט מען ערשט ביי תשעה באב...

ס'איז גוטע ווערטלעך, אבער דאס איז ליידער אזא שווערער מצב, מ'האט שוין אזוי לאנג נישט געצאלט געהאלט. דאס זענען מענטשן, ארימע אידן און באקומט א חודש'ליכער געהאלט. מ'זאל זיך פארשטעלן יעדער איינער, ס'זאל נישט פארקומען מ'זאל אים שולדיג זיין פינף חדשים געהאלט. ס'איז חודש טבת און מ'האלט נאך ביי חודש אב.

ס'איז א גרויסער זכות פאר ווער עס העלפט ארויס, ווער עס איז מסייע לדבר מצוה, דער אויבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין כי הפרני אלקים בארץ עניי, נשני אלקים את כל עמלי, נישט וויסן פון קיין שום צער און קיין שום עגמת נפש. דער אויבערשטער זאל העלפן א גרויסער הרחבה, הרחבה גדולה. דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען געבן צדקה פאר די היזיגע מוסדות און די ארץ ישראל'דיגע מוסדות, ס'זאל גרינג אנקומען, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זיך קענען צוזאמקומען מיט פרייליכע הערצער.

דער אויבערשטער זאל העלפן, מ'שטייט איצט עשרה בטבת אויפדערנאכט, דער גואל צדק וועט קומען וועט זיין צום העשירי יתהפך לששון ולשמחה, דער אויבערשטער וועט העלפן עס וועט זיין למועדים ולימים טובים, דער גואל צדק זאל קומען במהרה בימינו אמן.

בשבילי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת **"בית וועד לחכמים"** שע"י **מבצר הכוללים קרית יואל**
והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א

להערות והארות : 845 662 4936 או ע"י הפעקס : 845 781 7213

דין באיסור צביעת בגדים בשבת

א) אחד מל"ט מלאכות הוא מלאכת צובע, ומן התורה אינו חייב רק כשצובע בצבע המתקיים על גבי דבר המתקיים[א].

ב) וע"כ אסור להניח בגד בתוך מים שיש בתוכו צבע (דייאינ"ג) בשבת קודש, [וליכא נפק"מ אם הניח הצבע קודם או הבגד דבכל אופן יש איסור תורה של צובע[ב]].

ג) אבל מותר להניחם בתוך הצבע (דייאינ"ג) מערב שבת כדי שיצטבע מאליו במשך השבת[ג].

ד) ואף כשהניח הבגד מערב שבת בתוך הצבע (דייאינ"ג) צריך להזהר שלא יוסיף עוד צבע בשבת [דאסור לעשות פעולה שהבגד יצטבע יותר[ד]].

ה) וכן צריך להזהר שלא יערב וימשמש הבגד בתוך המי צבע (דייאינ"ג) כדי שיצטבע הבגד יותר[ה].

- באיסור משיחות המנעלים [פיצ"ן שי"ך] בשבת -

ו) אסור למשוח ולצחצח המנעלים בשבת אפילו במיני משיחות שהם נוזלים כשמן ומים [דליכא משום איסור ממרח] משום איסור צובע[ו].

ז) ואפילו במיני משיחות שאינם עשויים לצבוע ולהשחיר המנעלים אלא עשויים רק להצהיר (גלאנצע"ן) המנעלים אסור, [דידוע שע"י משיחתן משתחר העור יותר ודרך האומנים לעשות כן, וע"כ יש בזה משום צובע[ז]].

ח) וגם מנעלים שמרח ומשח היטב מלפני שבת אסור למשוח ולמרוח בשבת[ח].

ט) ודעת הרבה פוסקים דאפילו לצורך גדול אסור לומר לגוי למרח ולמשוח המנעלים בשבת[ט], ויש שכתב דאף אם הגוי מרח או משח המנעלים בשבת באיסור, אסור להשתמש עמו בשבת[י].

======================

א) עי' רמב"ם (פ"ט מהל' שבת הל' י"ג) ובמג"א (ס"ס ש"כ) ובתניא (ס"ס ש"כ) ובחיי אדם (כלל כ"ד נש"א סק"א).

הנה בלשון הרמב"ם שכ' בזה הלשון שכל שאין מלאכתו מתקיימת "בשבת" פטור, נראה להדיא דס"ל דגם הוא מתקיימת לשבת לחוד הוי איסור תורה, וכ"כ בדעתו בחמדת ישראל (אות כ"א) והמשנ"ב (בשעה"צ סי' ש"ג ס"ק ס"ה), וכן האריך בשו"ת מנח"י (חלק ז' סי' י"ג וי"ד וט"ו) דהכי קיי"ל להלכה ע"ש, אכן הקצוה"ש (סי' קמ"ו סק"כ) מדחיק עצמו לפרש דעת הרמב"ם בענין אחר ע"ש ואכמ"ל.

ב) דרק בצביעת משקין יש שחילקו בכך ויתבאר אי"ה בשבועות הבעל"ט.

ג) שו"ע (סי' רנ"ב סעיף א').

ד) **בענין צובע אחר צובע:** הנה יש מחלוקת הפוסקים אי הוי איסור תורה, דבירושלמי (פרק כלל גדול) איתא המאדים אודם בשפה חייב ופירש בקרבן העדה אפילו בשפה שהוא אדום אלא שמוסיף בה אדמימות חייב משום צובע, [אכן בפני משה פי' בענין אחר], ועיי"ש בשיירי קרבן דמכאן יש ראי' למה שכתב המג"א (סי' שכ"ח ס"ק נ"ב) דפשיטא דאסור להניח בגד אדום על המכה שיוצא ממנו דם מפני שהדם יצבע אותו, וכ"פ הכלכלת השבת (מלאכת צובע) ועיי"ש שכתב דבגד אדום שמניח על המכה חייב מה"ת, ומציין להירושלמי הנ"ל, אכן בשו"ת תשורת ש"י (ח"א סי' שכ"ח) חולק על הכלכלת השבת הנ"ל וכ' דהוי רק איסור דרבנן כמו הכותב דיו ע"ג דיו דפטור, [והירושלמי אזל לשיטתו דס"ל דכתב ע"ג כתב ישן חייב, ועוד כתב שם דהעיקר כפירוש הפני משה שם, וע"ש שכתב דגם דעת מג"א אינו מוכרח דהוא איסור תורה], וכ"פ בשו"ת מהר"ם בריסק (ח"א סי' כ"ג), וכן מצדד בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' קע"ב) כשנצבע כל צרכו פעם אחת [אבל בפעם הא' כשלא נגמר כל צרכו יש בו איסור תורה עיי"ש], וכן דעת המחצה"ש סי' רנ"ב סק"ב דאין בזה רק איסור דרבנן עיי"ש, ולדינא עי' בשו"ת מנח"י (ח"ה סי' ק"ד) שחושש מאוד לדעת הקרבן העדה הנ"ל, וכ"פ להלכה בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' ק') דיש בזה איסור תורה, ועיי"ש מה שמחלק בין מלאכת כותב למלאכת צובע.

ה) כנ"ל דאסור להוסיף לצבוע יותר ובפרט כשלא נצבע כל צרכו מעולם, וכן מבואר בפוסקים דאסור להגיס, ואף דשם מיירי בחמין, מ"מ פשוט דה"ה כשהוא צונן ויש תועלת בהגסה שע"י יצטבע יותר דאסור.

ו) עי' לעיל הערה ד' דיש מחלוקת הפוסקים אי הוי איסור תורה או רק איסור דרבנן.

ז) משנ"ב (סי' שכ"ז ס"ק י"ב ובשעה"צ ס"ק ט"ז) שאוסר למשוח "בשמן" מטעם זה עיי"ש.

ח) עי' לעיל הערה ד'.

ט) כן הוא לדעת הפוסקים דס"ל דהוי איסור תורה ובפרט במיני משיחות דיש גם החשש משום ממרח [אכן התשורת ש"י הנ"ל מיקל בזה דגם איסור ממרח לא הוי רק דרבנן עיי"ש].

י) כ"כ הכלכלת השבת הנ"ל (עפ"י דעת הלבוש הובא בפמ"ג סי' רנ"ג א"א סקי"ב) הובא דבריו באיזה אחרונים וכן הביאו בספה"ק קדושת יו"ט (פ' מטות) ולחיבת הקודש נעתיק קצת מלשונו שם וז"ל, ובעוה"ר גדלה המכשלה מאוד שאינם נזהרים באיסור אמירה לעכו"ם, בחשבם כי המה בעצמם יקיימו למען ינוחו, וידיהם אינם עושות מלאכה רק העכו"ם ויש לרמז זאת בקרא בדרך צחות הקול קול יעקב הוא שמצוה לעשות וידיהם ידי עשו העושות המלאכה וכו', ובזה רבים נכשלים במצות קלות שאדם דש בעקביו ע"י שלובש מנעלים האסורים לו בשבת, ועושה איסור עם כל פסיעה ופסיעה שדורך בעקביו וע"ז נאמר שמור "רגליך" כאשר תלך אל בית אלקים וכו' עכ"ל. (והנה מה שהאריך לאסור אף בהנאה הוא על פי דעת הלבוש והכלכלת השבת והפמ"ג הנ"ל, אבל דעת הרבה פוסקים להקל בהנאה מכיון דאינו נהנה הנאה גמורה ממעשה הגוי ואכמ"ל ויתבאר אי"ה באורך בדיני אמירה לעכו"ם).

כל הזכויות שמורות © על פי דין תוה"ק אנו אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגליונינו בלי רשות כתב מהמערכת
הרוצה לנדב גליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיר, יתקשר עם המערכת ע"י הטעל.: 4421 - 418 (845) או ע"י פעקס 1842 - 339 (206)